

Podsumowanie wiadomości o bajkach

E-materiał zawiera 1 grę edukacyjną, 1 ilustrację, 12 ćwiczeń, w tym 6 interaktywnych.

E-materiał wzbogacający do: „Co wiesz o bajkach?”.

Bibliografia:

- Źródło: Hans Christian Andersen, *O tobie mówi bajka*, [w:] tegoż, *Baśnie*, tłum. Bogusława Sochańska, Poznań 2006.
- Źródło: Ignacy Krasicki, *Komar i mucha*, [w:] tegoż, *Dzieła Krasickiego dziesięć tomów w jednym*, Paryż 1830, s. 5.
- Źródło: Jean de La Fontaine, *Lwica i Niedźwiedzica*, [w:] tegoż, *Bajki podług La Fontaine'a*, Warszawa 1876, s. 670–671.

Podsumowanie wiadomości o bajkach

Bajka

Źródło: domena publiczna.

Twoje cele

- zgromadzisz wiadomości na temat bajek,
- zapoznasz się z przykładami bajek,
- zagrasz w grę edukacyjną,
- zredagujesz bajkę.

Kiedy ktoś nam powie, że „**opowiadamy bajki**”, to będzie oznaczało, że posądza nas o zmyślanie, mówienie nieprawdy lub ubarwianie rzeczywistości. Gdy usłyszymy, że „**to wszystko można między bajki włożyć**”, to będzie oznaczało, że coś jest nieprawdopodobne i nie mogło mieć miejsca w realnym świecie. Jednak wbrew naszym językowym przyzwyczajeniom, bajki zawierają wiele życiowych prawd. Można się z nich nauczyć właściwego postępowania i mądrości. Już od czasów antycznych, kiedy to żył i tworzył pierwszy bajkopisarz Ezop, aż do dziś bajki bawią i kształtują dobre obyczaje.

Więcej informacji o bajkach znajdziesz w lekcji [Co wiesz o bajkach?](#)

Już wiesz

Przypomnij sobie, a następnie przedstaw treść wybranej przez siebie bajki.

Ćwiczenie 1

Po który słownik sięgniesz, aby przypomnieć sobie informacje o bajce jako gatunku literackim? Zaznacz właściwą odpowiedź.

☐ Słownik wyrazów bliskoznacznych

☐ Słownik frazeologiczny

☐ Słownik języka polskiego

☐ Słownik terminów literackich

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdanie, wybierając właściwe wyrażenia spośród podanych poniżej.

Bajka to powiastka, pisana wierszem lub prozą, której bohaterami są ,
ludzie, rzadziej lub przedmioty. Zawiera ona .

postacie fantastyczne

długa

zwierzęta

zabawne zakończenie

moralne pouczenie

rośliny

bogowie

krótka

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Połącz związki frazeologiczne ze słowem „bajka” z ich wyjaśnieniami.

książę z bajki

idealny, wymarzony partner

włożyć coś między bajki

uznanie historii za zmyśloną,
nieprawdziwą

bajki dla grzecznych dzieci

wspaniały, nierzeczywisty

bajka o żelaznym wilku

nieprawdziwa historia dla
łatwowiernych ludzi

jak w bajce

opowieść o wydarzeniach
dramatycznych, których słucha się ze
zdziwieniem i niedowierzaniem

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Uzupełnij luki właściwymi wyrazami pokrewnymi do słowa „bajka”.

Mężczyzna opowiadający bajki:

Kobieta opowiadająca bajki:

Cecha tego, co bajkowe:

Opowiadać bajki:

Zdrobnienie:

Przymiotnik:

Przysłówek:

bajać

bajarz

bajeczny

bajkowość

bajkowo

bajeczka

bajarka

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj do podanych wyrazów ich synonimy, antonimy. Na koniec stwórz porównania do zwierząt.

Wyraz	Synonim	Antonim	Porównanie do zwierzęcia
mądry			
głodny			
uparty			
pracowity			
zwinny			
dumny			
wierny			

oddany

najedzony

wyposzczony

jak wilk

wstydlivy

nieugięty

niezdarny

jak osioł

uczony

jak paw

sumienny

jak mrówka

jak kot

uległy

fałszywy

jak sowa

leniwy

głupi

wyniosły

jak pies

giętki

Ćwiczenie 6

Przyporządkuj tytuły bajek do ich autorów.

Ezop

"Czapla, ryby i rak"

"Kruk i lis"

"Wilczki"

"Lis i kozieł"

Adam Mickiewicz

Ignacy Krasicki

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Zapoznaj się z bajką [Jeana de La Fontaine'a](#) oraz Ignacego Krasickiego, a następnie wykonaj ćwiczenia.

((Jean de La Fontaine

Lwica i Niedźwiedzica

Goniąc za zwierzem przez pustyń obszary,

Strzelec porwał z lwiej [pieczary](#)

Jejmości Lwicy najmilsze dzieciątko,

Lwiątko.

Powraca matka, nie znajduje syna,

I [srogim](#) żalem przejęta,

Straszliwie ryczeć zaczyna.

[Pierzchają](#) w [trwodze](#) zwierzęta,

Kto żyw, ukrywa się w norze,

Choć noc zapadła, nikt zasnąć nie może,

Bo lament Lwicy zbolelej,
Wstrząsa **bór** cały.
Aż wreszcie Niedźwiedzica rzecze do sąsiadki:
«Powiedz mi, wszak cielątek i jagniąt niemało
Przez twe ząbki na tamten świat powędrowało:
Czyliż one nie miały ni ojca ni matki?
— Miały. — Jednak sąsiadom nie suszyły głowy,
Osierocone owce i stroskane krowy;
W skrytości serc płakały nad stratą dzieciątek.
Czemuż ty jedna masz czynić wyjątek?
Milcz, jak one milczały; oto moja rada.
— Co, ja mam milczeć po utracie syna!
Któż mi go wróci? ach, biada mi, biada!
Nieszczęsna moja godzina!
Co mnie obchodzą czyjeś tam rozpacze,
Gdy ja boleję i płaczę!»

Człowiecze! gnębią ciębie twoje własne cierpienia:
Czemuż na krzywdy **bliźnich** masz serce z kamienia?

Źródło: Jean de La Fontaine, *Lwica i Niedźwiedzica*, [w:] tegoż, *Bajki podług La Fontaine'a*, Warszawa 1876, s. 670–671.

Ignacy Krasicki

Komar i mucha

Mamy latać, latajmy nie **górn**ie, nie nisko.
Komar muchy tonącej mając widowisko,
Że nie wyżej leciała, nad nią się uzałił:
Gdy to mówił, wpadł w świecę, i w ogniu się spalił.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Komar i mucha*, [w:] tegoż, *Dzieła Krasickiego dziesięć tomów w jednym*, Paryż 1830, s. 5.

Ćwiczenie 7

Uzupełnij tabelę poniższymi informacjami.

rodzaj bajki	opis	przykład
	krótki i wierszowany utwór z prostą fabułą	
	krótki utwór, w którym nie pojawiają się opisy oraz rozbudowana fabuła	

Jean de La Fontaine, *Lwica i niedźwiedzica*

bajka narracyjna

Ignacy Krasicki, *Komar i mucha*

bajka epigramatyczna

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 8

Uzupełnij zdania.

Bajki są często wierszowane i zawierają .

W bajkach zwierzęta mają cechy . Ten zabieg to personifikacja.

Bajka składa się z warstwy dosłownej oraz . Jest to alegoria.

Utwory zakończone są , która ma charakter pouczający.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Jaki morał płynie z bajki *Lwica i niedźwiedzica*? Zaznacz prawidłową odpowiedź.

☐ Kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada.

☐ Kto późno przychodzi, ten sam sobie szkodzi.

☐ Apetyt rośnie w miarę jedzenia.

☐ Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Jaki morał płynie z bajki *Komar i mucha*? Zaznacz prawidłową odpowiedź.

- ☐ Mierz siły na zamiary.
- ☐ Dobre słowo leczy smutek.
- ☐ We wszystkim zachowaj umiar.
- ☐ Umiejętność życia jest największą sztuką.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Przeczytaj poniższy fragment rozważań Hansa Christiana Andersena na temat istoty bajki, a następnie wykonaj ćwiczenia.

((Hans Christian Andersen

O tobie mówi bajka

Mędrcy starożytni chytrze obmyślili, w jaki sposób można by ludziom mówić prawdę prosto w oczy, nie robiąc z tego w sposób grubiański. Pokazywali im dziwne lustro, w którym ukazywały się różnego rodzaju zwierzęta i dziwne przedmioty. Był to widok zarówno ciekawy, jak budujący. Nazwali to „bajką”. I niezależnie od tego, czy zwierzęta zachowywały się głupio, czy też mądrze, ludzie musieli, patrząc na nie, myśleć przy tym: „To o tobie mówi bajka”. W ten sposób nikt się nie mógł obrazić.

Źródło: Hans Christian Andersen, *O tobie mówi bajka*, [w:] tegoż, *Baśnie*, tłum. Bogusława Sochańska, Poznań 2006.

Ćwiczenie 11

Przeczytaj poniższy fragment rozważań Hansa Christiana Andersena na temat istoty bajki, a następnie wyjaśnij, jaką funkcję pełni bajka.

Ćwiczenie 12

Jakie wady piętnuje Jean de La Fontaine w bajce *Lwica i niedźwiedzica*? Zaznacz wszystkie prawidłowe odpowiedzi.

☐ kłótność

☐ brak empatii

☐ porywczość

☐ chciwość

☐ cynizm

☐ zarożumiałość

☐ egoizm

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 13

Jakie wady piętnuje Ignacy Krasicki w bajce *Komar i mucha*? Zaznacz wszystkie prawidłowe odpowiedzi.

☐

niecierpliwość

☐

próżność

☐

bezczelność

☐

nierozważność

☐

zarozumiałość

☐

naiwność

☐

nieumiarkowanie

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 14

Uzasadnij, że *Lwica i niedźwiedzica* Jean de La Fontaine jest bajką. Podaj 3 argumenty.

Gra interaktywna

Informacja dla osób korzystających z czytnika ekranu NVDA - po aplikacji można poruszać się przy użyciu klawiszy Tab i Shift + Tab, aby przejść przez poszczególne przyciski oraz strzałkami aby przejść przez poszczególne odpowiedzi każdego z pytań quizu.

QUIZ

Przerwij grę

Instrukcja

50/50

Usuń dwie odpowiedzi

Zapytaj eksperta

Szcześliwy traf

Sprawdź statystyki

Który spośród wymienionych tytułów jest bajką?

A

Akademia Pana Kleksa

B

Mikołajek

C

Kruk i lis

D

Pan Tadeusz

Sprawdź odpowiedź

ETAP	PUNKTY
15	150
14	140
13	130
12	120
11	110
10	100
9	90
8	80
7	70
6	60
5	50
4	40
3	30
2	20
1	10

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuujRw1ke>

Gra edukacyjna sprawdzająca wiedzę o bajkach

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 1

Ułóż własne pytanie quizowe wraz z jedną prawdziwą i trzema fałszywymi odpowiedziami.

Polecenie 2

Na podstawie pytań z gry stwórz definicję bajki.

Polecenie 3

Zredaguj bajkę, w której pojawią się postaci zwierzęce oraz morał.

Słownik

bliźni

o drugim człowieku

bór

duży, gęsty, stary las iglasty

górnice

wysoko

pieczara

głębokie wydrążenie w skale, z wylotem na zewnątrz

pierzchać

uciec w popłochu

srogi

odznaczający się dużym stopniem natężenia

trwoga

silny strach

Notatki ucznia

Bibliografia

Andersen H.Ch., (2006), *Baśnie*, Poznań: Media Rodzina.

Fontaine J., (1876), *Bajki podług La Fontaine'a*, Warszawa: Jan Noskowski.

Krasicki I., (1830), *Dzieła Krasickiego dziesięć tomów w jednym*, Paryż: U Barbezata.

Sławiński J. (red)., (1988), *Słownik terminów literackich*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.